

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**МАТЕРІАЛИ
95 – ї
підсумкової наукової конференції
професорсько-викладацького персоналу
БУКОВИНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
(присвячена 70-річчю БДМУ)**

17, 19, 24 лютого 2014 року

Чернівці – 2014

УДК 001:378.12(477.85)
ББК 72:74.58
М 34

Матеріали 95 – її підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету – присвяченої 70-річчю БДМУ (Чернівці, 17, 19, 24 лютого 2014 р.) – Чернівці: Медуніверситет, 2014. – 328 с. іл.

ББК 72:74.58

У збірнику представлені матеріали 95 – її підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу Буковинського державного медичного університету – присвяченої 70-річчю БДМУ (Чернівці, 17, 19, 24 лютого 2014 р.) із стилістикою та орфографією у авторській редакції. Публікації присвячені актуальним проблемам фундаментальної, теоретичної та клінічної медицини.

Загальна редакція – професор, д.мед.н. Бойчук Т.М., професор, д.мед.н. Івашук О.І., доцент, к.мед.н. Безрук В.В.

Наукові рецензенти:

доктор медичних наук, професор Андрієць О.А.
доктор медичних наук, професор Давиденко І.С.
доктор медичних наук, професор Дейнека С.Є.
доктор медичних наук, професор Денисенко О.І.
доктор медичних наук, професор Заморський І.І.
доктор медичних наук, професор Колоскова О.К.
доктор медичних наук, професор Коновчук В.М.
чл.-кор. АПН України, доктор медичних наук, професор Пішак В.П.
доктор медичних наук, професор Польовий В.П.
доктор медичних наук, професор Слободян О.М.
доктор медичних наук, професор Ташук В.К.
доктор медичних наук, професор Ткачук С.С.
доктор медичних наук, професор Тодоріко Л.Д.
доктор медичних наук, професор Шаплавський М.В.

ISBN 978-966-697-533-4

© Буковинський державний медичний
університет, 2014

шлюбної поведінки людини, йшла не прямолінійно, включаючи групові та моногамні форми сім'ї. Метою дослідження визначено проаналізувати вплив інстинктів на шлюбну поведінку людини. Науковці XIX ст. вважали, що спочатку у первісної людини існував проміскуїтет – неупорядковані і необмежені статеві відносини з багатьма партнерами. Однак припущення про таку стадію до цього часу не підтвердилося, оскільки проміскуїтет безпосередньо не спостерігався в жодного народу ні в давнину, ні в сучасних відсталіх суспільствах. Власне постійний, не спорадичний проміскуїтет взагалі не характерний для вищих ссавців, тож з точки зору етології реконструкція проміскуїтету для людей чи їх безпосередніх предків є не підкріпленою фактичним матеріалом гіпотезою. Крім того, на думку етологів В.Р. Дольника та І. С. Кона, у дитини спостерігається яскраво виражена інстинктивна потреба мати не тільки маму, а й батька, тобто певний визначений батько завжди був. По-друге, людині притаманний такий стародавній інстинкт як ревність. При проміскуїтеті чоловіки постійно б'ються, жінки теж конфліктували б, та й між статями спостерігалось б більше сутичок, ніж любові. По-третє, при проміскуїтеті мати вирощує дітей одна, без допомоги чоловіка, а це первісна жінка, що займалась збиральництвом, не спромоглась би зробити. Крім того виникає питання, для чого у людини виникає така надмірна порівняно з необхідною для репродукції потреба у статевому житті і для чого вона? Якщо розглядати, що потреба вести статеве життя регулярно дісталася нам у спадок від предків тварин, то виявиться, що такого немає майже ні у одного виду тварин, а здатність жінки вести статеве життя безперервно з моменту статевого дозрівання – ще одна унікальна особливість притаманна лише людині.

У тварин репродуктивна поведінка утворює цикл послідовних інстинктивних реакцій, обумовлених внутрішньою мотивацією і зовнішніми стимулами. Під впливом зовнішнього фактора (наприклад, певної довжини світлового дня) або внутрішнього календаря статеві системи тварини переходять з неактивного стану в активний. Про це повідомляється іншим особливим шляхом зміни зовнішнього вигляду (шлюбні вбрання самців лосося або тритона), виділення особливого запаху або за допомогою особливих звуків (спів самців жаб і птахів, ревіння оленів, крики кішок). Отже, у більшості видів репродуктивна система самців і самок активується раз на рік, на короткий шлюбний період. В інший час вона неактивна, і, виходить, немає ні статевої поведінки, ні інтересу статей один до одного. Пари на цей час зазвичай розпадаються, хоча у деяких видів вони збережені завдяки загальним інстинктам турботи про потомство або індивідуальній прихильності.

Однак у людини щодо жінок такої ясності немає. У них, як і у людиноподібних мавп, овуляції настають дуже часто, щомісяця, але цей момент не супроводжується ніякими зовнішніми проявами. Момент овуляції прихований не тільки від чоловіків, а й від самої жінки і жоден з них не знає, коли статевий акт призведе до зачаття, а коли ні. Жінка ж здатна до статевого акту не лише протягом усього місячного циклу, але і під час вагітності, і під час годування дитини грудьми. Відповідно до такої фізіологічної здатності їй завжди небайдужий інтерес чоловіків – вона безперервно себе демонструє. Виявилось, що спеціалізація в напрямку використання інтелекту – як основи процвітання виду – супроводжувалася неминучим подовженням періоду навчання. А щоб успішно заповнити мозок знаннями, потрібно здійснювати це тільки в період, поки в ньому утворюються нові структури і зв'язки, тобто в дитинстві, до настання статевої зрілості. Тому дитинство у людини, порівняно з ссавцями подібних розмірів, надзвичайно розтягнулося. Діти народжуються безпорадними – вони нездатні самостійно пересуватися, повільно ростуть і довгий час висять на матері, вкрай її обтяжуючи, а дозрівають в статевому відношенні до 12-14 років, і самостійними стають не раніше цього терміну, а то й пізніше. Щоб людський рід продовжувався, «середньостатистична» мати повинна виростити до самостійного віку більше двох дітей. Ось тому у предків людини виживання залежало від того, чи вдасться змусити самців піклуватися про самок. І природний відбір вирішив це завдання – використовуючи вроджену інверсію домінування перед спарюванням як вихідний плацдарм, він почав посилювати і подовжувати її, роблячи самку перманентно привабливою для самця, здатну до заохочувального спарювання. Якщо самці вдавалось утримати біля себе самця, її діти виживали, якщо ні – гинули.

Отже, чим повільніше дорослішають діти, тим сильніше виражена потреба в соціальному житті, і досвід груповий (приводить зрештою до виникнення культури) починає переважати над сімейним досвідом. Таким чином людина вийшла з-під дії природного відбору, тому що головним чинником виживання стала не генетична інформація, а позагенетичні знання.

Пендеревська О.М.

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ КРОС-ФОРМАТНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ НА ОСОБИСТІСНИЙ ТА ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК СТУДЕНТІВ

Кафедра психології та соціології

Буковинський державний медичний університет

Для формування особистості майбутнього фахівця з медичної психології необхідні комплексні й різнопланові впливи, забезпечити які в межах формалізованого навчального процесу надзвичайно складно, а здебільшого й неможливо. Особливо це стосується кількох чинників, які суттєво впливають на ефективність процесу формування особистості майбутнього професіонала: можливості спілкування з досвідченими фахівцями та приналежності до професійної спільноти; засвоєння практичних навичок в умовах, максимально наближених до реальних умов професійної діяльності; здобуття власного

«клієнтського» досвіду. Можливості реалізації цих чинників в умовах виконання студентами навчального плану з об'єктивних та суб'єктивних причин є обмеженими.

Одним із шляхів, що продемонстрував свою ефективність, є вихід за межі навчального плану і застосування елементів так званої крос-форматної освіти під час проведення для студентів спеціальності «Медична психологія» літніх психологічних інтенсивів на базі відпочинку БДМУ в с. Репуженці.

Крос-форматна освіта почала набувати популярності в світі у 50-ті роки XX ст. Її сенс полягає в урізноманітненні «сценаріїв» передачі й засвоєння знань шляхом виходу за межі класичних освітніх форматів. У більш вузькому розумінні крос-форматну освіту називають ще іноді англійським неологізмом "edutainment", що утворений від сполучення двох слів: «education» (освіта) + «entertainment» (розвага). «Розважальна освіта» має на меті зробити засвоєння знань менш формалізованим, викликати більшу зацікавленість, позитивну мотивацію, зменшити тривогу й напругу, що можуть виникати у більш формальних ситуаціях. Такий результат досягається одночасно різними шляхами: вибір «неформального» простору для проведення навчання, відсутність суворих формалізованих правил взаємодії між тими, хто вчить, і тими, хто вчиться, використання різноманітних ігрових та мистецьких методик тощо.

Літній психологічний інтенсив, що проводиться спільно кафедрою психології та соціології та Медико-психологічним центром БДМУ за своєю сутністю і форматом цілком вкладається у поняття крос-форматної освіти, будучи і за формою, і за змістом прикладом «розважальної освіти», у якій в розвагах отримуються знання, а засвоєння знань перетворюється на розвагу.

Учасники інтенсиву мають можливість спілкуватись з фахівцями і долучатись до життя професійної спільноти; засвоювати практичні навички не лише у навчальному форматі, а й беручи участь у неформальних «пообідніх» заходах з власними тренінгами, майстер-класами та демонстраціями, а також під час психологічних ігор та змагань; отримувати цінний клієнтський досвід, будучи учасниками навчально-терапевтичних груп та тренінгів.

Для отримання зворотного зв'язку з метою підтвердження ефективного впливу крос-форматного навчання на особистісний і професійний розвиток студентів, під час проведення літнього психологічного інтенсиву – 2013 було проведено опитування серед учасників. В опитуванні взяли участь 70 осіб, 46 (65,7%) жіночої та 24 (34,3%) чоловічої статі, серед опитаних 52 (74,3%) – студенти, 15 (21,4%) – лікарі-інтерни, 3 (4,3%) – випускники, молоді спеціалісти. Учасникам інтенсиву пропонувався опитувальник, підготовлений співробітниками Медико-психологічного центру. Аналіз отриманих результатів підтвердив нашу початкову гіпотезу про позитивний вплив крос-форматного навчання на професійний та особистісний розвиток студентів.

Щодо причин, які спонукали взяти участь в інтенсиві перше місце розділили між собою бажання познайомитись з колегами по фаху (51,4%) і бажання поспілкуватись з викладачами та тренерами неформально (48,6%). На другому місці практично у всіх опитаних (94,3%) – можливість вирішити власні психологічні проблеми. На третьому місці у більшості опитаних (82,8%) – можливість поспостерігати за роботою відомих фахівців.

Характеризуючи особливість атмосфери, що панує на інтенсиві, більшість відзначили її відкритість (88,6%), безпеку (82,8%) і цікавість (78,6%). Створенню відповідної атмосфери, що є позитивним тлом не лише для спілкування, а й для засвоєння нових знань, умінь та професійних навичок, сприяє сама форма проведення інтенсиву та місце, в якому він відбувається.

Найціннішим результатом, отриманим під час роботи інтенсиву, за суб'єктивною оцінкою учасників є насамперед особистий досвід роботи у терапевтичній чи тренінгової групі (78,6%), на другому місці - професійні знання та навички (14,3%), на третьому - нові знайомства у середовищі фахівців (7,1%).

Серед позитивних відмінностей роботи у форматі літнього інтенсиву від аудиторних занять в межах виконання навчального плану студенти відзначали легкість та невимушеність процесу (100%), його наочність та яскравість (95,7%), зв'язок з практикою (85,7%), постійну підтримку товаришів (85,7%), відсутність тривоги з приводу контролю (84,3%) та страху невдачі (84,3%).

Стосовно відмінностей у гірший бік, 5,7% учасників відзначили, що процес не сприяє самодисципліні, 4,3% вважають недоліком неформальності і стільки ж – відсутність контролю.

Таким чином можна зробити висновок про те, що засвоєння певного масиву професійно корисної та важливої інформації у форматі літнього психологічного інтенсиву сприймається студентами вкрай позитивно, не викликає опору та підвищеної тривоги. Більшість учасників цінують можливість отримання власного досвіду, відзначають легкість та цікавість у процесі засвоєння практичних навичок, проте найважливішим, на нашу думку, є творення психологічної спільноти та включення до неї все нових і нових учасників. Це свідчить про великий потенціал крос-форматних форм навчання, які впливають позитивно не лише на ефективність засвоєння знань і практичних навичок, а й на особистісний розвиток майбутніх фахівців.

Потанова Л.Б.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ БУТТЯ ЛЮДИНИ

Кафедра суспільних наук та українознавства

Буковинський державний медичний університет

Проблема співіснування людини і природи завжди була у центрі уваги науковців. Сьогодні постають питання про межі зростання виробничого потенціалу, про межі споживання, про екологічну